

Környei Mátyás

joghallgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ civilisztika tagozatának tagja

Üzleti titokvédelem

Bevezetés

Egy adott vállalkozás gazdasági, üzleti titkai és know-how-ja – tehát a működésének alapjául szolgáló eljárások, információk, módszerek – mindig is óriási értéket képviseltek a számára, ugyanis ezen információkon, illetve azok minőségén, hitelességén és hasznosíthatóságán alapul a gazdasági versenyben elfoglalt pozíciója. Érthető tehát, hogy a vállalkozások mindent megtesznek az iránt, hogy az ilyen jellegű információikat más – különösen a versenytársak – ne ismerhessék meg. Ezzel párhuzamosan azonban manapság megfigyelhető volt az a tendencia, hogy egy úgynevezett üzleti hírszerzési „háború” is kialakult, különösen az informatikai iparban figyelhető ez meg, ahol napjaink legélesebb gazdasági versenyét produkálja az IT forradalom és innováció. Gondoljunk csak az Apple és a Samsung „szabadalmi háborújára”, de hasonló jellegű szabadalmi perek végeláthatatlan sokasága van folyamatban jelenleg is az IT szektorban, főként az előbb említett két cég, valamint a Google és a Microsoft részvételével, de rajtuk kívül a „kisebb” szereplők is gyakran keverednek egymással hasonló jogvitába. Ezen ügyek nem kis hányada sok esetben bizonyítottan sok esetben nem bizonyíthatóan ipari kémkedés következménye. Látható tehát, hogy napjainkban az üzleti hírszerzés és a titokvédelem új szintre lépett, így a jogi szabályozásnak is követnie kellett a változásokat.

Az üzleti titok és a know-how

Az üzleti titok fogalmát a Polgári Törvénykönyvünk határozza meg a 2:47.§-ban. A törvény szerint az üzleti titok lehet, tény, tájékoztatás, egyéb adat és az azokból készült összeállítás. Ezen információk is csak akkor minősülhetnek a törvény által védett üzleti titoknak, ha megfelelnek négy konjunktív feltételnek.

Az üzleti titoknak egyrészt a vállalkozás gazdasági tevékenységéhez kell kapcsolódnia. Az tehát egyértelmű, hogy a bejegyzési eljárásban, a gazdálkodó által megadott tevékenységekhez kapcsolódó információk mindenképpen az üzleti titok körébe tartoznak, de ide tartoznak az ezeket kiegészítő tevékenységekhez kapcsolódó információk is, mint például a beszerzési partnerekre vonatkozó adatok stb.

A fent meghatározott információ nem lehet közismert, illetve nem lehet könnyen hozzáférhető az érintett gazdasági tevékenységet végző személyek számára. Látható, hogy a törvény a titokgazdára kötelezettséget ró, és az információ csak akkor minősül üzleti titoknak, ha az az érintett gazdasági tevékenységet végző személyek számára nem könnyen hozzáférhető, tehát védve van a titokgazda által. Mivel a törvény feltételként határozza meg azt is, hogy a titok megőrzésével kapcsolatban, az azzal jogszerűen rendelkező jogosultat nem terhelheti felróhatóság, így megállapítható, hogy valójában, az információ csak akkor minősülhet üzleti titoknak, ha a jogosult megtett mindent – mind jogi, mind technikai értelemben – annak érdekében, hogy megőrizze, illetve védje azt.

Az utolsó feltétel, hogy az információ illetéktelenek által történő megszerzése, hasznosítása, másokkal való közlése vagy nyilvánosságra hozatala a jogosult jogos pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekét sértené, vagy veszélyeztetné. Az üzleti titokká minősítéshez tehát elég, ha a fenti cselekmények valamelyike csupán veszélyeztetné a jogosult pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekét és nem szükséges sem a konkrét érdeksérelem, sem a veszélyeztetés, tehát ezek lehetősége is elegendő.

E témakörben vizsgálnunk kell még a know-how-t, vagyis a védett ismeretet, hiszen ez az üzleti titokkal azonos védelemben részesül. A törvény szerint know-how az az azonosításra alkalmas módon rögzített, vagyoni értéket képviselő műszaki, gazdasági

vagy szervezési ismeret, tapasztalat vagy ezek összeállítása, ha a jóhiszeműség és tisztesség elvét sértő módon szerzik meg, hasznosítják, közlik mással vagy hozzák nyilvánosságra. Látható tehát, hogy az üzleti titokhoz képest a know-how elsősorban nem adat, hanem ismeret és tapasztalat, valamint ezek összessége, valamint a védett ismeret csak akkor részesül törvényi oltalomban, ha az előbbi magatartásokat a jóhiszeműség és tisztesség elvét (Ptk. 1:3.§) sértő módon követik el.

Az üzleti titok védelme

Ma Magyarországon az üzleti titokvédelemre vonatkozóan fragmentált szabályozás van hatályban. A titokvédelmi szabályok az egész jogrendszerben elszórva találhatók meg az alapokat azonban 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) adja meg az üzleti titok, mint személyiségi jog meghatározásával. A jogszabályi rendelkezéseken kívül az üzleti titok illetve a know-how védhető, nem nevesített titoktartási megállapodással, valamint titoktartási szabályzatokkal és nyilatkozatokkal, továbbá speciális eszközként a versenytilalmi megállapodás is igénybe vehető. Jelen dolgozatban a terjedelmi korlátok miatt csupán a Ptk.-beli, munkahelyi, szerződéses és büntetőjogi védelmet, valamint az egyik legtöbb problémát okozó kérdésként az üzleti titok és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog összeütközését vizsgáljuk. Ezen felül kitérünk a legújabb Uniós és nemzetközi tendenciákra, valamint az üzleti titokvédelmi szabályozás lehetséges fejlesztésére, hatékonyabbá tételére is.

Üzleti titokvédelem a Ptk.-ban

A Ptk. a nevesített személyiségi jogok között említi a magántitok védelméhez való jogot, amely védelem kiterjed különösen – többek között – az üzleti titok oltalmára is. A magántitok megsértését jelenti különösen a magántitok jogosulatlan megszerzése és felhasználása, nyilvánosságra hozatala vagy illetéktelen személlyel való közlése.

Látható, hogy az üzleti titok, a törvény alapján, védelmének tekintetében annyiban speciálisabb a magán titokhoz képest, hogy a sérelem – többek között¹ – nem csupán a felhasználásban illetve a jogosulatlan megszerzésben valamint az illetéktelenekkel való közlésben van, hanem a hasznosításban, valamint az illetéktelenek általi megszerzésben és a másokkal – tehát bárkivel – való közlésben.

Nem szerencsés a törvényben, hogy a titokvédelmi rendelkezéseknél a felhasználás és a hasznosítás szavak is szerepelnek, ráadásul eltérő szakaszokban. A törvény teljes szövegét vizsgálva megállapítható, hogy a felhasználás polgári jogi értelemben elhasználást jelent vagy elhasználhatatlan dolog (pl.: franchise szerződésnél² a védett ismeret) végtelenszer történő vagy folyamatos elhasználását (így felhasználását) jelenti. A felhasználás szót használja a törvény a magántitokra vonatkozó rendelkezésnél és a hasznosítás szót az üzleti titokra vonatkozó szabályban. A hasznosítás azonban, a felhasználáshoz képest egy más jellegű kategória, amely csupán a gyümölcsöztetés jogát jelenti, míg a felhasználás, jelentéstartalmát tekintve, ahogyan az előbb láthattuk, csupán elhasználást jelent, így nem eredményez polgári gyümölcsöt, tehát az üzleti titok esetében a védelem csak erre a hasznosítással szembeni védelemre korlátozódhatna, abban az esetben, ha a törvény szövegét szó szerint értelmeznénk. Szükséges volna tehát a jogsérelemhez az üzleti titok olyan módon történő hasznosítása, amely polgári gyümölcsöt eredményez (pl.: pénz ellenérték). Ezzel szemben nyilvánvaló, hogy a Ptk. általi védelem az üzleti titok felhasználására is kiterjed, illetve ki kell, hogy terjedjen, hiszen nem csupán az azzal való kereskedés okoz sérelmet, hanem például egy versenytárs általi felhasználás (elhasználás) is. Megállapítható tehát, hogy ebben az esetben a felhasználás és a hasznosítás közötti viszonyt úgy kell felfognunk, hogy a hasznosítás a felhasználás egyik módja és a védelem mindkét magatartással szemben fennáll.

A magántitok esetében a jogsértés csak akkor következik be, ha azt jogosulatlanul megszerzik, míg üzleti titok esetén a törvény az illetéktelen általi megszerzésről rendelkezik. Megállapítható tehát, hogy vannak olyan személyek, akik az üzleti titoknak

---

¹ A többi, törvényben meghatározott jogsértő magatartás a két titokfajta esetében gyakorlatilag ugyanazt takarja.

² Egyébként pont a franchise szerződés keretében különíti el a törvény élesen a felhasználás, a hasznosítás illetve a használat fogalmait, lévén az e fogalmaknak megfelelő jogok különmű tárgyai a szerződésnek.

minősülő információhoz, mint arra illetékesek hozzáférnek (pl.: alkalmazottak). Ehhez képest látható, hogy egyszerű magántitok esetében a titokgazdán kívül nincsenek olyan személyek, akik a titkot, illetékességüknél fogva megismerhetik (persze előfordulhat, hogy a titokgazda megosztja azt velük, de akkor nem az illetékességük alapján szerezték azt meg, viszont nem is jogosulatlanul). Összességében tehát, a védelem ebben az esetben egy szűkebb körre korlátozódik a magántitok védelméhez képest, hiszen a törvény, az üzleti titkot csak illetéktelenekkel szemben, míg a magántitkot mindenkivel szemben védelmezi. Ez nyilván a való élet viszonyaiból fakad, hiszen egy alkalmazottnak szükségszerűen meg kell ismernie bizonyos üzleti titkokat a munkája elvégzéséhez, viszont a titoktartásra ő is köteles, illetve megállapodások alapján kötelezhető. A szűkebb kör tehát nem jelent alacsonyabb szintű védelmet a magántitokhoz képest.

A fentiekkel szemben az információt megismerők tekintetében viszont, az üzleti titok védelmi vonalait szélesebb körben húzza meg a jogalkotó, mivel a jogsérelem akkor is bekövetkezik, ha az üzleti titoknak minősülő információt mással, tehát bárki mással közlik, míg az egyszerű magántitok esetében a jogsérelem csak az illetéktelenekkel való közléssel valósul meg. Az eltérő szóhasználat magyarázata az, hogy a magántitok megismerése egy idegen számára teljesen irreleváns lehet, míg az üzleti titok bárkivel való közlése potenciálisan veszélyezteti a vállalkozásnak a törvényben meghatározott érdekeit. Bár igaz az állítás, hogy a magántitok esetében a titokgazdán kívül mindenki más, aki jogosulatlanul szerezte meg azt, illetéktelennek minősül, mégis az eltérő szóhasználat itt egy szélesebb körű védelemre utal, de tény, hogy gyakorlatilag ugyanazt jelenti.

Korábban említettük, hogy a know-how csak akkor részesül védelemben, ha a jogsértő magatartásokat a Ptk.-nak a jóhiszeműség és tisztesség elvét sértő módon követték el. Azonban vannak olyan személyek, akikkel szemben – tehát az ő magatartásaikra tekintettel – a törvény nem nyújt oltalmat a védett ismeretnek. Ezek a személyek azok, akik a védett ismerethez vagy az azt lényegében helyettesítő hasonló ismerethez a jogosulttól független fejlesztéssel vagy jogszerűen megszerzett termék vagy jogszerűen igénybevett szolgáltatás vizsgálata és elemzése útján jutottak hozzá. A know-how tehát

nem élvez védelmet azokkal szemben, akik ahhoz, vagy csupán a majdnem ugyanahhoz, de funkcionalitásában azzal megegyező vagy azt helyettesítő védett ismerethez, az eredeti know-how jogosultjától független fejlesztéssel jutottak hozzá. Független a fejlesztés, ha azt például nem munkaviszony vagy kutatási szerződés keretében végzik, tehát nincsen a fejlesztőnek, a fejlesztésre irányuló szerződéses kötelezettsége. A védelem nem él azokkal szemben sem, akik a jogszerűen megszerzett termék know-how ismereteit, a termék vizsgálatának és elemzésének a segítségével visszafejtik. Tipikusan ilyen eset, ha az egyik mobiltelefon-gyártó cég megvásárolja a rivális gyártó készülékét és azt vizsgálja meg, majd a vizsgálati eredményekre alapozva létrehoz egy gyakorlatilag ugyanolyan készüléket. Hasonló esetek figyelhetőek meg a szoftveripar területén is, ahol a programkódokat fejtik vissza a versenytársak. Ennek a know-how visszafejtésnek az elkerülésére szükséges igénybe venni a különböző iparjogvédelmi eszközöket, mint például a szabadalmat.

Az üzleti titok és know-how védelem törvényi korlátja az is, hogy a titoksértésre nem lehet hivatkozni azzal szemben, aki az üzleti titkot vagy a védett ismeretet harmadik személytől kereskedelmi forgalomban jóhiszeműen és ellenérték fejében szerezte meg. Ilyen eset lehet például, ha egy vállalkozás a piac felmérése érdekében megbízást ad egy piackutató cégnek, amely a megbízás kereteit túllépve, jogosulatlanul üzleti titkokat szerez, de a megbízó nem tud arról, hogy ezekhez az információkhoz a megbízott jogosulatlanul vagy illetéktelenül fért hozzá és így veszi át a piackutatási eredményeket. Ebben az esetben egyértelmű, hogy a megbízó üzleti titkokat szerzett meg, de mivel jóhiszemű volt és ellenérték fejében szerezte az információt, így vele szemben a védelem nem érvényesül.

Titokvédelmi rendelkezéseket találunk még a Ptk. Harmadik Könyvében (társasági jog), a vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályok között. Eszerint, a vezető tisztségviselő, a jogi személy tagjaival vagy alapítóival szemben fennálló felvilágosítási, illetve az iratbetekintésre vonatkozó kötelezettségének teljesítése körében, a felvilágosítást és az iratbetekintést a jogosult által tett írásbeli titoktartási nyilatkozat tételéhez kötheti. E rendelkezés értelme, hogy védelmet nyújtson az olyan gyakorlatokkal szemben, amikor az egyik tulajdonos vagy alapító a fenti jogainak gyakorlásával, adott esetben egy rivális

versenytárs cégnek ad ki stratégiaileg jelentős információkat³. Ezen felül, a vezető tisztségviselő megtagadhatja a felvilágosítást és az iratokba való betekintést, ha ez a jogi személy üzleti titkát sértené, ha a felvilágosítást kérő a jogát visszaélészerűen gyakorolja, vagy felhívás ellenére nem tesz titoktartási nyilatkozatot. Visszaélészerű joggyakorlás például az előbb említett gyakorlat.

Üzleti titokra vonatkozó szabályt találunk a kötelmi jogi⁴ könyvben is, mégpedig a kutatási szerződéssel kapcsolatban. Kutatási szerződés alapján a kutató kutatómunkával elérhető eredmény megvalósítására, a megrendelő annak átvételére és díj fizetésére köteles. Ez tipikus esete a vállalkozási típusú szerződésekkel kiszervezett termékfejlesztési, valamint K+F⁵ projekteknek. Az ilyen szerződések esetén a törvény kimondja, hogy a szerződéssel összefüggő üzleti titok jogosultja a megrendelő, valamint a kutatómunka alapján elkészített szellemi alkotás nyilvánosságra hozatalához a megrendelő előzetes hozzájárulása szükséges. Így tehát a kutatási eredmények, amelyek szintén lehetnek üzleti szempontból stratégiaileg jelentős információk, valamint üzleti titoknak minősülhetnek, nem hozhatóak nyilvánosságra, kivéve, ha a megrendelő a hozzájárulását adta. A titoktartásra nem csak a kutató, de az általa igénybevett közreműködő is köteles.

Munkahelyi titokvédelem

A munkavállalók és különösen a vezető beosztásban dolgozók, munkájuk elvégzése érdekében szükségszerűen meg kell, hogy ismerjék, egy adott vállalkozás bizonyos üzleti titoknak minősülő információit. Erre tekintettel a Ptk.-beli védelmet mintegy megtámogatva az Mt. is védelmet nyújt, mégpedig a munkavállaló üzleti titoksértésével szemben.

A munkaviszonyban a munkavállalóval szemben vannak úgynevezett általános magatartási követelmények, amelyeket a Munka Törvénykönyve határoz meg. Ezek

---

³ Ehhez a magatartáshoz gyakran kapcsolódik pl.: korrupciós bűncselekmény

⁴ Találhatunk titokvédelmi szabályt még a bizalmi vagyonkezelőre vonatkozóan, de a vállalkozások esetében nem jellemző a bizalmi vagyonkezelés intézményének igénybevétele, így e szabály ismertetésétől – lévén üzleti titokra a gyakorlatban nem vonatkozik – itt eltekintünk.

⁵ K+F: Kutatás és Fejlesztés

között található az üzleti titok megőrzésének kötelezettsége. A munkavállaló köteles a munkája során tudomására jutott üzleti titkot megőrizni. Ezen túlmenően sem közölhet illetéktelen személlyel olyan adatot, amely munkaköre betöltésével összefüggésben jutott a tudomására, és amelynek közlése a munkáltatóra vagy más személyre hátrányos következménnyel járhat. A titoktartási kötelezettség azonban nem terjed ki a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó, törvényben meghatározott adatszolgáltatási és tájékoztatási kötelezettségre.

A fenti rendelkezés arra vonatkozik, hogy a munkavállaló nem szivárogtathat ki üzleti titkokat, valamint a munkaviszonyának megszűnése után, a munkaviszonyával összefüggésben megismert üzleti titoknak minősülő információkat sem adhatja át az új munkáltatójának.

Az alapvető törvényi védelmen túl az Mt. szabályozza az úgynevezett versenytilalmi megállapodást. Ennek a munkaviszonyhoz kapcsolódó megállapodásnak a tartalma az, hogy a munkavállaló, legfeljebb a munkaviszony megszűnését követő két évig nem tanúsíthat olyan magatartást, amellyel munkáltatója jogos gazdasági érdekét sértene vagy veszélyeztetné. Ez a megállapodás azonban nem az üzleti titok védelmének körében jelentős igazán. A konkrét tartalma az, hogy a volt munkavállaló például nem indíthat 2 évig olyan vállalkozást, vagy nem dolgozhat olyan vállalkozásban, amely a korábbi munkáltató piaci részesedését, érdekeltiségét támadja, vagy veszélyezteti. Eme igen szigorú korlátozás ellentételezéseként a törvény előírja, hogy a munkáltatónak megfelelő ellenértéket kell fizetnie, melynek összegének a meghatározásánál alapvetően azt kell figyelembe venni, hogy a megállapodás milyen mértékben akadályozza a munkavállalót – elsősorban képzettségére és gyakorlatára tekintettel – újabb munkavégzésre irányuló jogviszony létesítésében. Az összeg tekintetében törvényi minimum, hogy az nem lehet kevesebb, mint a megállapodásban meghatározott időtartammal azonos időszakra járó alaphír egyharmada. Azonnali hatályú felmondás esetén azonban a munkavállaló elállhat a megállapodástól.

A fentiekén túl a munkáltató titoktartási megállapodásokkal, nyilatkozatokkal védheti üzleti titkait. Ezeknél a megállapodásoknál – és egyébként az általános üzleti titokká minősítés feltételeként meghatározott felróhatóság elkerülése érdekében – figyelni kell

arra, hogy az üzleti titoknak minősülő információk köre pontosan meg legyen határozva. A munkáltatónak ki kell alakítania egy olyan rendszert, amelyben az egyes információk eltérő minősítési szintekkel bírnak és ehhez kapcsolódóan meg kell határoznia a minősítésre vonatkozó szabályokat, továbbá pontosan meg kell határozni az egyes minősített információkhoz hozzáférni jogosultak körét. Mindezekről a munkavállalót tájékoztatni kell. A fentiek fokozottabb védelmének érdekében érdemes a megállapodásokban, a kötelezettség vagy egyes szabályok megszegése esetére kötbért kikötni, valamint a munkaszerződésben meghatározni azokat a szankciókat, amelyek az üzleti titoksértést illetve a fenti megállapodások megszegését követhetik.

Szerződéses titokvédelem

Gyakran előfordulnak olyan esetek, amikor az adott személy vagy vállalkozás, a könnyebb, gyorsabb, hatékonyabb együttműködés érdekében meg kell, hogy ossza üzleti titkát egy másik személlyel. Az ilyen esetekből felmerülő kockázatok csökkentése, valamint a kártérítési igény könnyebb érvényesíthetősége érdekében lehetőség van titoktartási megállapodást kötni, valamint a titok megismerője titoktartási nyilatkozatot tehet. Az ilyen megállapodásokra illetve nyilatkozatokra a jognyilatkozatok valamint a szerződések általános szabályai vonatkoznak, hiszen ezek nem nevesített szerződéseknek illetve jognyilatkozatnak minősülnek. A szerződés és a jognyilatkozat legfontosabb tartalmi elemei a titokkörök, a megismerésre jogosultak meghatározása valamint a titok megtartását biztosító egyes mellékkötelezettségek kikötése (pl.: kötbér).

Büntetőjogi védelem

Az új Btk. büntetőjogi védelemben részesíti az üzleti titoknak minősülő információkat. „A piaccgazdaság törvényes működéséhez hozzátartozik a gazdasági verseny résztvevőinek egymással szembeni törvénytisztelő, korrekt, tisztességes magatartása.”⁶ Tehát a jogalkotó a korábban a gazdasági titok tényállásának körében szabályozott tényállást

---

⁶ Tóth Mihály – Nagy Zoltán (szerk.): Magyar büntetőjog – Különös rész. Osiris Kiadó, Budapest 2014. 568. o.

külön tényállásba foglalta és magasabb büntetési tétellel is fenyegeti. Emellett látható, hogy a gazdasági titoksértés alapvetően a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmény, míg az üzleti titoksértés a verseny tisztasága ellen irányul.

A Btk. szerinti tényállás szerint: *„Aki jogtalan előnszerzés végett, vagy másnak vagyoni hátrányt okozva üzleti titkot jogosulatlanul megszerez, felhasznál, más személy részére hozzáférhetővé tesz vagy nyilvánosságra hoz, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”*⁷A bűncselekmény által védett jogi tárgy a verseny tisztasága. Elkövető bárki lehet, aki jogosulatlan arra, hogy az üzleti titkot megszerezze, felhasználja, más személy részére hozzáférhetővé tegye vagy nyilvánosságra hozza. A bűncselekménynek nincsen gondatlan alakzat, tehát a bűnösségnek el kell érnie a szándékosság fokát. A bűncselekmény egyik formája célzatos, tehát a megvalósulásához szükséges, hogy az elkövetési magatartásokat az elkövető előnszerzés végett kell, hogy elkövesse. A bűncselekmény másik formája eredmény tényállás, tehát a megvalósuláshoz szükséges, hogy a bűncselekmény másnak vagyoni hátrányt okozzon. Az elkövetési tárgy a Ptk.-ban meghatározott üzleti titok fogalmának megfelelő információ, adat, tehát a büntetőjogi védelemhez szükséges a titokgazdának a Ptk.-ban meghatározott magatartást tanúsítania (titok védelme). Az elkövetési magatartások a megszerzés, felhasználás, más személy részére történő hozzáférhetővé tétel valamint a nyilvánosságra hozatal. Ezek mindegyik csak tevéleges magatartással valósítható meg, kivéve a más személy részére történő hozzáférhetővé tételt, amely mulasztással is megvalósítható. Ez az eset fordul elő például akkor, ha az elkövető olyan vállalati számítógépen marad bejelentkezve a vállalati felhasználói fiókjába (amely üzleti titkokat is tartalmaz), amelyet a vállalat több dolgozója is használ és ezek titokmegismerési jogosultságaiknak a szintje eltérő.

Az üzleti titok és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog

Különösen fontos vizsgálni az üzleti titokvédelemre vonatkozó szabályokat a közérdekű adatigénylésekkel kapcsolatban, hiszen nem ritka, hogy egy gazdálkodó szervezet a

---

⁷ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 418. §-a

tevékenysége körében szerződéseket köt állami, önkormányzati szervekkel, illetve tevékenységére tekintettel valamilyen módon a közpénzekből részesül. Így, e viszony miatt, az állampolgároknak joguk van megismerni bizonyos, a gazdálkodó szervezettel kapcsolatos információkat, közérdekű adatigénylés keretében. Kérdés azonban, hogy ezek a közérdekű adatigénylések mennyiben vonatkozhatnak az üzleti titoknak minősülő adatokra, illetve, hogy milyen módon lehet teljesíteni az ilyen adatigényléseket úgy, hogy üzleti titkaink ne sérüljenek, de az adatigénylést a törvény rendelkezéseinek megfelelően teljesítsük.

E körben először is tisztázni kell, hogy a törvény alapján mely adatok minősülnek olyan adatoknak, amelyekre a közérdekű adatigénylés vonatkozhat. Majd vizsgálni kell az ilyen adatoknak az üzleti titoknak minősülő információkhoz való viszonyát. Végül választ kell adni a kérdésre, hogy hogyan teljesítsük úgy az adatigénylést, hogy az üzleti titkok ne szenvedjenek sérelmet. Mindenekelőtt azonban le kell szögeznünk, hogy az Infotv. a közérdekű adatigénylések szabályait rendeli alkalmazni mind a közérdekű adatokra, mind pedig a közérdekből nyilvános adatokra vonatkozóan, tehát ahol ezen eljárással kapcsolatban közérdekű adatot említünk, azon érteni kell mind azt, mind pedig a közérdekből nyilvános adatot.

A közérdekből nyilvános adat fogalma

A közérdekből nyilvános adat fogalmát az Infotv. határozza meg, mely szerint ilyen adat a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli. Ezzel kapcsolatban e törvény kimondja, hogy amennyiben másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő vagy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek kezelésében lévő, e tevékenységükre vonatkozó, személyes adatnak nem minősülő adat. Tehát közérdekből nyilvános adat például a helyi gázszolgáltató éves bevétele, vagy akár a beszerzéseire vonatkozó adat.

A közérdekből nyilvános adat és az üzleti titok viszonya

A régi Ptk.-ból átkerült az Infotv.-be az a rendelkezés, miszerint közérdekből nyilvános adatként nem minősül üzleti titoknak a központi és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai uniós támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezményel, az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével kapcsolatos adat, valamint az az adat, amelynek megismerését vagy nyilvánosságra hozatalát külön törvény közérdekből elrendeli. A nyilvánosságra hozatal azonban nem eredményezheti az olyan adatokhoz – így különösen a védett ismerethez (know-how) – való hozzáférést, amelyek megismerése az üzleti tevékenység végzése szempontjából aránytalan sérelmet okozna, feltéve hogy ez nem akadályozza meg a közérdekből nyilvános adat megismerésének lehetőségét.

Megállapítható tehát, hogy bizonyos üzleti titkok, melyek valamilyen formában összefüggenek az állami illetőleg önkormányzati szférával kötött szerződésekkel, valamint a közpénzek felhasználásával, közérdekből nyilvános adatok lehetnek, melyek így nem minősülnek üzleti titoknak és nem vonatkozik rájuk a törvényi védelem.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság állásfoglalása

A fentiekkel kapcsolatban a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH), egyik állásfoglalásában azt mondta ki, hogy „azok a gazdálkodó szervezetek, amelyek az állammal, az önkormányzatokkal bármiféle üzleti kapcsolatba kerülnek, kötelesek gazdasági tevékenységük adatainak nyilvánosságra kerülését eltűrni, mégpedig olyan mértékig, hogy a közvagyonnal való gazdálkodás, a közpénzek felhasználása ellenőrizhető legyen. Vagyis a közfeladatot ellátó szervekkel kötött szerződés mindazon adatai nyilvánosak, melyek titokban maradásához az érintettnek nem fűződik jogszerű érdeke. A Hatóság álláspontja szerint e nyilvános adatkörbe tartoznak például a szerződéses összegek, a szerződések tárgya, tartalma, a szerződéses feltételek, az elszámolásra, a szerződések teljesítésére vonatkozó adatok. Ezek azonban

csak annyiban lehetnek nyilvánosak, amennyiben nem eredményezik a technológiai eljárásokra, a műszaki megoldásokra, a gyártási folyamatokra, a munkaszervezési és logisztikai módszerekre vonatkozó adatokhoz⁸ való hozzáférést.”⁹ Az állásfoglalás alapján az utóbbi adatok tekintetében a gazdálkodó szervezetnek mérlegelési joga van annak megítélésére vonatkozóan, hogy ezen adatok megismerhetővé tétele, az üzleti tevékenység végzése szempontjából aránytalan sérelemmel járna-e. E mérlegelési jog azonban nem akadályozhatja a közérdekből nyilvános adatmegismerésének lehetőségét, valamint e jog gyakorlása esetén az Infotv. 30. § (5) bekezdése alapján, amennyiben az adatigénylés megtagadása tekintetében törvény az adatkezelő mérlegelését teszi lehetővé, akkor a megtagadás alapját szűken kell értelmezni, és a közérdekből nyilvános adat (vagy közérdekű adat) megismerésére irányuló igény teljesítése kizárólag abban az esetben tagadható meg, ha a megtagadás alapjául szolgáló közérdek nagyobb súlyú a közérdekű adat megismerésére irányuló igény teljesítéséhez fűződő közérdeknél.

Az állásfoglalás utolsó megállapításával személy szerint nem értek egyet, mivel a know-how-ra vonatkozóan azt mondta ki, hogy mérlegelés tárgya annak megismerhetővé tétele. Ezzel szemben az Infotv. 27. § (3) bekezdés tilalmazza a know-how megismerhetővé tételét. E körben a mérlegelési jog nem a know-how adatok megismerhetővé tételére vonatkozik, hanem arra, hogy ezen adatok nélkül biztosítható-e a közérdekből nyilvános adat megismerésének a lehetősége. Amennyiben ugyanis a hatóság állásfoglalását elfogadjuk, akkor a know-how-ra vonatkozó adatokat csak akkor nem kellene kiadni, ha az adatkezelő meg tud határozni olyan közérdeket, amely egyrészt a know-how-ra is kiterjedő adatigénylés megtagadásának alapjául szolgálna, másrészt pedig ez az érdek nagyobb súlyú kellene, hogy legyen, mint a közérdekű adat megismerésére irányuló igény. Álláspontom szerint tehát, a know-how adatokat csak akkor kell megismerhetővé tenni, ha anélkül az adatigénylés nem lenne teljesíthető, ha viszont ez a helyzet fenn áll, akkor nincsen mérlegelési jog, mindenképpen megismerhetővé kell tenni a know-how adatot is.

---

⁸ Gyakorlatilag ezek azok az adatok, amelyek know-how-nak minősülnek.

⁹ NAIH: Állásfoglalás közszolgáltatási szerződés alapján kötelezően igénybe veendő szolgáltatást nyújtó gazdasági társaság kezelésében lévő adatok nyilvánosságáról. 2013. Ügyszám: NAIH-6383-2/2012/V.

A közérdekű adatigénylésnek, az üzleti titokvédelem, valamint a törvénynek megfelelő teljesítése

A fentiek alapján tehát az olyan közérdekű adatigénylést, amely alapesetben üzleti titoknak minősülő adatokra is kiterjed, úgy kell teljesíteni, hogy először meg kell vizsgálni, hogy az adatigénylés vonatkozik-e egyáltalán olyan adatokra, amelyek titokban tartásához gazdasági érdek fűződik, illetve üzleti titoknak minősülhetnek. Ezután vizsgálni kell, hogy az adatigénylés közérdekből nyilvános adatokra is vonatkozik-e, valamint vonatkozik-e olyan adatokra melyek üzleti titoknak minősülhetnének ugyan, de közpénzek felhasználásához kapcsolódnak. Ezt követően meg kell állapítani, hogy az adatigénylés teljesíthető-e a védett ismeretre vonatkozó adatok megismerhetőség tétele nélkül. Mindezek után az adatigénylést úgy kell teljesíteni, hogy annak során az egyes adatok megismerhetőség tételének megtagadására vonatkozó szabályokat szűken értelmezve alkalmazzuk, e mellett viszont az üzleti titokvédelmi rendelkezések adta védelmet is maximálisan tiszteletben tartjuk és kihasználjuk. Tehát megismerhetővé kell tenni minden olyan adatot, de csak is azt az adatot, amelyre az adatigénylés vonatkozik, ez alól pedig kivétel és így megismerhetetlenné kell tenni azt az adatot, amely nem minősül közérdekből nyilvános adatnak, vagy annak megismerhetővé tétele nélkül is teljesíthető az adatigénylés. Azokra az adatokra vonatkozóan, amelyekre az adatigénylés kiterjedt, de annak teljesítését meg tagadtuk, közölni kell a megtagadás okát, mely indok lehet az, hogy az adatigénylés nem közérdekből nyilvános adatra is kiterjedt, vagy az adatigénylés olyan védett ismeretre is kiterjedt, amelynek megismerhetővé tétele aránytalanul súlyosabb hátránnyal járna a titokgazdára nézve, mint az adatigénylés teljesítésének elmaradása és az adatigénylés egyébként ezen adat megismerhetővé tétele nélkül is teljesíthető. Azon adatok esetében, amelyekre az adatigénylés konkrétan nem terjedt ki, természetesen nincs szükség indoklásra.

Titokvédelem az egyes hatóságok eljárásai során

Az üzleti titokvédelem területén igen fontos megállapítani, hogy egyes hatóságok, az általuk lefolytatott eljárásban gyakran szükségszerűen megismerik az eljárásban

résztevők üzleti titkait. Ezekre vonatkozóan az egyes eljárási törvények olyan szabályokat állapítanak, hogy a hatóság illetve az eljárásban résztvevők tudomására jutott üzleti titkok hozzáférhetővé tételét, valamint már a megismerést is korlátozzák. Ilyen szabályok például, hogy az üzleti titkokat a hatóság nem adhatja ki másnak és az iratbetekintést és úgy kell biztosítani, hogy az iratban megismerhetetlenné teszi a titokvédelemmel érintett adatokat.

Uniós szabályozási törekvések

A tavalyi év végén az EU az üzleti titokkal való visszaéléssel szembeni védelemről szóló bizottsági javaslatot továbbította a Miniszterek Tanácsának és az Európai Parlamentnek. „Az irányelvtervezet bevezeti az üzleti titok egységes meghatározását, valamint eszközöket, amelyek révén az üzleti titokkal való visszaélés károsultjai jogorvoslatban részesülhetnek. Az irányelv egyszerűsíteni fogja a nemzeti bíróságok számára a bizalmas üzleti információkkal való visszaélés kezelését, az üzleti titkot sértő termékeknek a piacról történő kivonását és megkönnyíti a károsultak számára az ilyen jogellenes cselekményekből eredő károk miatti kártérítési igények érvényesítését.”¹⁰

Az EU közbeavatkozásának oka, hogy egy korábban elkészített tanulmány kimutatta, hogy a vállalatok tekintetében az üzleti titkok önmagukban is nagy értéket képviselnek és kifejezetten nagy relevanciával bírnak versenyképesség szempontjából. A felmérések szerint például a vállalatok több mint 50 %-a tartja az üzleti titkokat jelentős értékkel bírónak a kereskedelmi szerződések megkötése terén, valamint 30 %-uk tartja ezen adatokat közepesen értékesnek. Ezen felül a cégek 25 %-a jelentett be információlopást 2013-ban.¹¹ További probléma, hogy a tagállamok eltérő szabályozást tartanak hatályban, illetve, hogy a legtöbb tagállamban a titokvédelmi szabályok a jogrendszerben elszórtan vannak jelen és emiatt a vállalkozások nem tudják

---

¹⁰ European Commission: Press Release: Commission proposes rules to help protect against the theft of confidential business information. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1176_en.htm (2014. 12. 03.)

¹¹ Study on Trade Secrets and Confidential Business Information in the Internal Market , April 2013, Prepared for the European Commission, Contract number: MARKT/2011/128/D, pp. 122.

megfelelően átlátni azokat. Mindezen okok összességében pedig az innováció és a gazdasági fejlődés ellen hatnak.

Az üzleti titokvédelem lehetséges irányai és jelenlegi problémák

A jelenlegi fragmentált szabályozás alapvetően megnehezíti a titoksértésekkel szembeni védekezést, valamint a jogérvényesítést. Ezen kívül nincsenek szabályozva a titoksértésre vonatkozó speciális bizonyítási eljárások. Ahogyan az EU is egy egységes titokvédelmi szabályozás felé halad, úgy nekünk is érdemes lehet elgondolkodni egy egységes szabályozás kialakításának a lehetőségén. Ennek indokai a korábban említett innováció és gazdaságfejlesztési, valamint jogbiztonsági okok. Érdemes lehet alapul venni az USA szabályozási koncepcióját, ahol az egyes államok egy minta törvényt vettek át az üzleti titokvédelemre vonatkozóan. Ezzel kapcsolatban érdemes megjegyezni azonban, hogy az USA kongresszusa is egy egységes szövetségi szintű szabályozás kialakítása felé halad.¹² Összességében tehát a korábbi indokok, a gazdasági, piaci szféra változásai és a nemzetközi tendenciák alapján indokolt lenne egy egységes titokvédelmi szabályozást kialakítani, amely nem az egyes intézményekhez kapcsolódó viszonya szerint épül fel, hanem a titok karakterisztikájának jellegzetességeit veszi alapul.

---

¹² Eric Goldman: Congress Is Considering A New Federal Trade Secret Law. Why? <http://www.forbes.com/sites/ericgoldman/2014/09/16/congress-is-considering-a-new-federal-trade-secret-law-why/>. (2014. 12. 03.)